

M I N D E O R D

Mindeord for kultursociolog Birte Bech-Jørgensen (1939-2019)

Birte Bech-Jørgensen er død. Birte bidrog igennem mere end tre årtier med kultursociologisk udforskning af særligt hverdagslivet blandt især unge arbejdsløse kvinder og socialt udsatte mennesker, herunder med udvikling af en hverdagslivsteoretisk analyseramme.

Det er ikke tilfældigt, at Birtes teoriudvikling og forståelse af hverdagslivet særligt har vundet genklang på social- og sundhedsområdet, hvor mennesker – uanset hvordan vi aktuelt politisk og begrebsligt pakker det ind – altid både er objekter og subjekter. Birtes arbejde har haft og har stadig betydning i forskning, undervisning og praksis på især social- og sundhedsområdet. Birte var og er herudover en stor inspiration og et forbillede som forsker, underviser og vejleder.

Birte var oprindeligt uddannet indretningsarkitekt – og æstetisk på sin egen sprøde måde. I 1978 blev hun magister fra Institut for Kultursociologi ved Københavns Universitet, hvor hun også var ansat i en årrække som underviser og forsker. Som en af de få magistre i kultursociologi indleverede og forsvarede hun senere (1994) en doktorgrad i sociologi ved samme universitet. Endnu senere blev hun ansat som forskningsprofessor ved Institut for Sociologi, Socialt Arbejde og Organisation ved Aalborg Universitet, hvor hun arbejdede, indtil hun gik på pension (2005). Birte var aktiv i netværk, faglige selskaber, bedømmelser m.v. i en række år herudover.

Birte deltog som nyuddannet i undersøgelser af unges arbejdsløshed i Albertslund Kommune og supplerede de næste år med yderligere interviews, så hun fra 1981 – 1985 var i stand til at skaffe midler fra forskningsrådet til et studie af unge kvinders arbejdsløshed. Hun skrev sin doktorafhandling 'Når hver dag bliver hverdag' med afsæt i dette forskningsprojekt. Optagetheden af kvinders og unges hverdagsliv og relationen til det øvrige samfund delte hun op igennem 1980'erne med os studerende, men også gode kollegaer på

Institut for Kultursociologi; Lis Højgaard, Charlotte Bloch, Birthe Lindeskov Nautrup, Flemming Røgilds, Jonathan Schwarz og andre. Og hun delte den med et netværk af kvindelige forskere fra de nordiske lande; Forskergruppen for Det nye Hverdagsliv, der, finansieret af Nordisk Ministerråd, udkom med flere inspirerende publikationer.

Birte arbejdede fænomenologisk og hverdagslivsteoretisk. Vil jeg sige. Men jeg kan se hende for mig rynke panden, så det ville hun måske ikke selv sige. Fænomenerne, hun var optaget af, var først og fremmest menneskers liv på kanten af eller udenfor det veletablerede og »normale«, unge menneskers bandeliv, unge kvinders hverdagsliv som arbejdsløse samt socialt udsattes, sindslidendes og hjemløse menneskers hverdagsliv. Igennem mere end 30 år udforskede og dokumenterede Birte, hvordan mennesker, uanset livssituation, opretholder, genskaber og forandrer hverdagslivet og dermed deres tilværelse og i sidste ende det kit, der holder sammen på et samfund. Via selvfølgelig og umærkelige rutiner og rytmer og upåagtede aktiviteter, der opretholder og genskaber en hverdagslig orden af mening og betydning. Birte bidrog med væsentlig empiri og ikke mindst teoriudvikling om hverdagslivets selvfølgelighed, symbolske (normative) orden og meningsfuldhed. Hun bidrog også med forståelse af de brud på hverdagslivets orden, der kan følge af kriser og eksklusion i det private og det samfundsmæssige liv; sygdom, skilsmisse, arbejdsløshed og hjemløshed. Og hun viste i alle sine forsknings-

projekter og publikationer, hvordan in- og eksklusion betinger hinanden. Bag på en af publikationerne fra det mangeårige arbejde i Forskergruppen Arbejds- og Levemiljøer på Aalborg Universitet skrev Birte (1999): »Folk har det godt med forskelle. Uden usædvanlige mennesker kan de kendte normalitetsbilleder ikke opretholdes. Normalitetens paradoks er, at udstødte og usædvanlige mennesker alligevel mødes med moralske krav om normalisering: Alkoholikeren skal være ædru, narkomanen skal være stoffri, den sindslidende skal være som os andre ... Hverdagslivet (er) et teoretisk og metodisk perspektiv, både for forståelse af normalitet og udstødning ...« Sociologi formidlet, så mange kunne være med.

Birte blev født i februar 1939 og døde i december 2019. Hun levede mere end 60 af sine 80 år sammen med sin elskede Jørgen, arkitekt Jørgen Jørgensen, der også med sin fine streg illustrerede mange af Birtes bøger m.v. Ved Birtes bisættelse i Helsingør i december 2019 fortalte Jørgen om de tos fælles rejse gennem livet; som kærester, forældre og som aktive i lokalsamfund og nabofællesskaber i Albertslund og de seneste 20 år i Helsingør. Dermed bandt Jørgen også indirekte den fineste sløjfe om Birtes vigtige liv som forsker; et liv, der blev levet hver dag, og hvor engagement og drivkraft kom af indignation, vrede og undren – men også i høj grad af evnen til nærvær, glæden ved livet, kærligheden og de gode, skønne øjeblikke.

Tak, Birte.

Helle Timm, mag. art. i kultursociologi, ph.d i sundhedsvidenskab, professor